

Table with 2 columns: Subscription rates for different durations and locations (Slovenia, USA, New York).

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The Largest Slovenian Daily in the United States. Issued every day except Sundays and legal holidays. 75,000 Readers.

TELEFON: 2876 CORTLANDT

Entered as Second Class Matter, September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under the Act of Congress of March 3, 1879.

TELEFON: 4687 CORTLANDT

NO. 52. — STEV. 52.

NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 3, 1920. — SREDA, 3. MARCA, 1920.

VOLUME XXVIII. — LETNIK XXVIII.

VES ISLAMSKI SVET SE BO DVIGNIL, ČE BODO TURKI IZGUBILI CARIGRAD

JUGOSLOVANI ODLOČNO USTRAJAJO PRI WILSONOVI ČRTI. — NOTA JUGOSLOVANSKE VLADE SE POPOLNOMA STRINJA Z WILSONOVO NOTO IZZA 20. JANUARJA. — PROTI PREUREDTVIM WILSONOVE ČRTE — BODOČNOST ALBANIJ.

Washington, D. C., 2. marca. — Državni department je danes objavil vsebino jugoslovanskega odgovora na zavezniški ultimatum, katerega so bili poslali zavezniki dne 14. januarja jugoslovanski vladi.

Kot znano, sta Anglija in Francija predlagali, naj se temeljito preosnoji Wilsonovo črta. Jugoslovani so odločno proti temu. — V slučaju, da bi se ta črta preosnovala — pravi, bi se to zgodilo edinele na korist Italije. Potemtakem bi prišlo še več Jugoslovanov pod tuji jarem, kar bi stvorilo novo jugoslovansko irendento.

Ti Jugoslovani bi ravnotako hrepneli po združitvi s svojo domovino kot so hrepneli pred in med vojno avstrijski Lahi. Italjani pravijo, da bi bil Trst boljše zavarovan, če bi se pomaknilo Wilsonovo črto pri Senočah za šest milj proti vzhodu. To je seveda le italjanski izgovor, ki je brez vsake podlage. Resnica je pa ta: v slučaju, da bi se to zgodilo, bi segala italjanska meja prav do Šentpetra, vsled česar bi bila jako ogrožena jugoslovanska železnica, ki vodi proti Dunaju.

Jugoslovani se popolnoma strinjajo s predsednikom Wilsonom, ki pravi, da ne sme dobiti Italija koščka ozemlja med Italijo in reško železnico.

Tozadevna odločitev bi naletela na velikanske težkoče. Jugoslovani so zadovoljni, da postaneta Reka in Zader neodvisni mesti. Na vsak način pa morata biti pod kontrolo Lige narodov.

Jugoslovani le neradi izročajo Zader. Če pa na vsak način morajo izročiti to mesto, se mora Dalmatinska Zemeljska Banka preseliti kam drugam.

Glede Albanije se drže Jugoslovani štatusa, ki ga je stvorila leta 1913 v Londonu poslanska konferenca. Tozadevni status določa lokalno samoupravo brez tujega vmešavanja.

V slučaju, da pa preostaja še kaka druga rešitev, je treba na vsak način revidirati severno albansko mejo, ki teče ob Jugoslaviji. Jugoslovani vprašujejo nadalje zaveznike, kako nameravajo razdeliti bivšo avstrijsko vojno in trgovsko moriario.

London, Anglija, 2. marca. — Dr. Ante Trumbić, jugoslovanski zunanji minister, je danes rekel nekemu časnikarskemu poročevalcu glede jadranskega vprašanja naslednje:

— V kolikor pride Jugoslavija vpoštev niso londonska pogajanja čisto nič napredovala. Mi smo zelo hvaljezni predsedniku Wilsonu, ker tako trdno ustraja na svojem stališču.

Ker Francija in Anglija zlepa nista hoteli objaviti svoje korespondence z Belo hišo, je to ponoven dokaz, da je v Evropi še vedno priljubljena tajna diplomacija. Vse kaže, da se namerava italjanski ministrijski predsednik Nitti v marsičem vkloniti in je v Rim samo vsled tega odstopal, da se posvetuje s svojo vlado. Kje se bodo pogajanja obnovila, zaenkrat še ne morem reči. Rim bi bil za pogajanja zelo nepriljubljeno mesto.

Trumbić bo jutri odstopal v Pariz.

KONEC FRANCOSE ŽELEZNIČAR. STAVKE

Razsodba bo temelj uravnave in stavkarji, ki so sledili pozivu na stavko, ne bodo kaznovani.

Pariz, Francija, 2. marca. — Stavka železničarjev po celi Franciji je bila končana včeraj zvečer pod naslednjimi pogoji:

— Pravica mož, da se organizirajo, bo respektirana po vseh železniških sistemih Francije. — Železničarji sprejmejo razsojo glede vseh točk, ki se niso uravnane bil izgubljen tekom stavke, poter se bo takoj pričelo s proučevanjem bodočih pravil, veljavnih za železnice. Družbe ne bodo plačale uslužbenem mezd za čas, ki je tem ko je bila proglašena splošna stavka. Ravnatelj družb bodo revidirali druge kazni v duhu pravičnosti in nepristranosti.

Pariz, Francija, 2. marca. — O izdatnem izboljšanju v obratnih razmerah se je poročalo iz uradov različnih železniških družb, vendar pa ni pričakovati, da bi se vrnila pred popoldnevom na delo večina stavkarjev železničarjev, ki so včeraj zvečer preklekali stavko. To je pripisovati težkočam pri sprostitvi formalnih povelj v mesta v provincah. Dorne-

vati pa je, da bo obratovanje jutri že skoro normalno.

AVSTRIJSKI DAVKI

Dunaj, Avstrija, 2. marca. — Soglasno z določbami splošne davčne predloge, katero je vložila v zbornici avstrijska vlada, bo dobila država vsako leto nad tri tisoč milijonov kron, dočim bo dalj dohodninski davek približno 400,000,000 kron.

NOVE VOLITVE NA JAPONSKEM

Honolulu, Havajsko otočje, 2. marca. — Volitev novih članov poslanske zbornice japonskega parlamenta se bodo vršile maja meseca kot je bilo objavljeno danes, soglasno s posebno brzojavko na Nippo Džidžu, japonski list, ki izhaja tukaj.

Posebno zasedenje parlamenta se bo vršilo julija meseca, da razpravlja o vprašanju ženske volilne pravice.

ZBYŠKO PORAZIL PESEKA

Des Moines, Iowa, 2. marca. — Vladek Zbyško, rokohorec, je porazil John Peseka iz Shelton, Nebr. Pesek je padel dvakrat izmed treh spopadov, ki so se vršili.

Rob. Johnson, am. posl. za Italijo in Avezzana, ital. posl. za Zdr. dr.

NOVA FRANCOŠKA VOJAŠKA POSTAVA POSPEŠITE SVOJE DELO.

Nova vojaška postava, katero je sprejela poslanska zbornica, kličo en narod podpirati drugega.

Pariz, Francija, 2. marca. — Poslanska zbornica je sprejela postavo s katero se kliče v obvezno vojaško službo 276,000 mladih Francozov razreda 1920. Za rekrute pa ni bila določena nobena posebna službena doba. Dolgost službovanja bo soglasno z vojnimi ministrom odvisna od mednarodnih dogodkov ter praktične vrednosti Lige narodov.

— Dne 1. januarja 1920 je imela Francija pod orožjem 974,000 mož, — je rekel Jean Fabry poslanski zbornici, ko je govoril v imenu vlade. — Od onega časa naprej se število ni izdatno skrbilo. Od tega števila jih je bilo 510,000 evropskih beleev, dočim je bilo 284,000 črneev iz kolonij. V teku naslednjih štirih mesecev pa se bo te čete skrčilo za več kot 330,000 mož potom opraščenja razreda 1918, kojega službena doba je potekla, nadalje potom demobilizacije domačinov ter odpusta dobrovoljcev.

— Kaj je mogoče storiti, da se izpolni vrzeli? Vlada predlaga, da se vpoškič razred 1920 v polni sili, kot se je storilo to tekom vojne. Iz tega razreda bo 170,000 rekrutov inkorporiranih tekom meseca marca, — to so mladi možje, ki so že prestali zdravniško preiskunjo, dočim jih pride 106 tisoč na vrsto oktobra meseca. Ti bodo prihajali iz opraščenjih provinc ter bodo deloma tudi obstajali iz takih, katerim se bo sedaj dovolilo odlog iz tega ali onega vzroka. To pomenja, da bosta po aprilu mesecu dva razreda pod orožjem. To je minimum, katerega smatra parlamentarna komisija potrebnim.

Ko je bilo prečitano besedilo postavbe, se je unela živahna debata. Eden glavnih govornikov je bil general Castelnau, junaki branilce Nancy-ja leta 1914, ki je podpiral vlado.

— Mi vemo, da ni Nemčija nič izgubila svojega organizacijskega inštinkta, svojega oboževanja sile ter svojih upanj glede bodočnosti, — je rekel. — Če se Nemčija ne razoroži sama, je to njena stvar. Če pa ni razorožena, je pa naša zadeva.

— Potom govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

Portland, Oregon, 2. marca. — Parnik "Waban", ki je prišel iz Vladivostka, je privedel semkaj kožuhovalo v vrednosti \$750,000 ter zobe mrožev, katere se je izkopal iz sibirskih ledenikov in o katerih se glasi, da so stari več kot sto let.

RUSKA KOŽUHOVINA

Portland, Oregon, 2. marca. — Parnik "Waban", ki je prišel iz Vladivostka, je privedel semkaj kožuhovalo v vrednosti \$750,000 ter zobe mrožev, katere se je izkopal iz sibirskih ledenikov in o katerih se glasi, da so stari več kot sto let.

— Mi vemo, da ni Nemčija nič izgubila svojega organizacijskega inštinkta, svojega oboževanja sile ter svojih upanj glede bodočnosti, — je rekel. — Če se Nemčija ne razoroži sama, je to njena stvar. Če pa ni razorožena, je pa naša zadeva.

— Potom govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

— Potem govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

— Potem govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

— Potem govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

— Potem govornikov in naj bodo še tako sijajni, je ne moremo do-

EBERTOV REŽIM POSTAJA MOČNEJŠI

Koncesije zaveznikov ter gorkeje vreme je navdušilo narod. — Erzberger potisnjen na stran.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Zadnjih šest tednov je proizvedle edovito izpremembo v političnem ter tudi splošnem položaju v Nemčiji. Vsa znamenja kažejo, da je danes Ebertova vlada močnejša kot je bila kdaj prej. Stalno mrmranje naroda, katero je bilo paziti prje, je skoro popolnoma izmrlo. To je treba mogoče pripisovati tako milemu spomladanskemu vremenu kot proklamaciji vojnega prava od strani Gustava Noskeja po usodopolnem 18. januarju ter izgrelih, ki so se završili tekom dotičnega dne.

Nadaljni faktorji, ki so dovedli do te izpremembe so bili brez dvoma popustljivost zaveznikov glede izročitve vojnih kriminalcev ter zavlečenje skrčenja armade na 100,000 kot določeno v mirovni pogodbi. Narod čuti po vsem tem, da bodo zavezniki voljni v teku časa izpremeniti določbe mirovne pogodbe, ki so videli Nemcem prav posebno trde. Celo nacionalisti in junckerji so postali manj visoki v svojem nastopu proti vladi kot taki, čeprav jim je proces Erzberger-Helfferich dal dobrodošlo priliko, da so napadli finančnega ministra, ki je po njih izjavil rušnil se to, kar je ostalo od Nemčije s tem, da je dal vsaki mesec natisniti na tisoče milijonov mark papirnatnega denarja. Ko je Matija Erzberger izjavil, da se bo začasno umaknil iz svojega urada, dokler ne bo obravnava končana, so nekateri listi pozdravljali ta korak kot vdeoč k njegovemu stalnemu umaknenju ne le iz kabineta, temveč tudi iz narodne skupščine.

To je sedaj videti gotova stvar, kajti dokazi, katere se je spravilo na dan tekom obravnave, so bili tako obteževalni, da je bilo omajano celo njegovo stališče v ozirum, ki se je skozi več let centraliziral nanj kot na svoj idol. (Nemški Šusterič). Ko se je obravnava pričela, potem ko je Erzberger tožil prejšnjega podkanclarja Helffericha radi žaljenja časti, je imel Erzberger malo pojma o obsegu in važnosti dokazov Helffericha, katere so skrbno zbrali privatni detektivi tekom zadnjih treh let. Neki tednik pravi, da je Erzberger sam zanikl vest, da je bil zadet od krogelje, ko je bil vprizorjen nanj atentat dne 25. januarja, potem ko se je pričela obravnava.

— Ne vem, kje so nastala poročila, da sem bil resno ranjen, — je baje rekel Erzberger. — Naj sem bil na delu naslednji ponedeljek. — Obravnava pa je bila preložena za dva tedna. Kmalu nato pa se je izvedelo, da je Helfferich predložil take dokaze, da bi Erzberger ne mogel več ostati v uradu.

Radikalni list Freiheit pravi, da bo prisilni resignaciji Matije Erzbergerja sledila kabinetska križa in to raditega, ker so Esbergerja vse stranke smatrale za najboljši bistro glavo v celem kabinetu.

— Brez Erzbergerja, — pravi ta list, — se bo to umetno poslopje sesedlo. Kljub temu pa je malo vrjetnosti, da se bo to prerokovanje uresničilo, razven če bo kaka zunanja kriza poslabšala notranji položaj.

ADMIRAL HORTHY KOT REGENT

Budimpešta, Madžarska, 2. marca. — Plača admiral Horthyja kot regenta je bila določena

Naslednja brzojavka bivšega turškega vojnega ministra Enver Pasa. — Dolgotrajna vojna za svobododo bi bila posledica razdelitve Turčije. — Poročila o masakriranju Armenov so bila pretirana. Poroča ka' H. Von Wiegand.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Iz svojega skrivališča mi je pisal Enver paša, bivši turški vojni minister ter pravi v svojem pismu, da se bo ves islamski svet spuntal, če bodo Turki izgubili Carigrad.

Pismo, ki je pisano v nemškem jeziku, se glasi:

— Pišem vam vsled tega, ker so začele krožiti novice o miru, katerega nameravajo zavezniki diktirati Turčiji. Meni zaenkrat še ni znano, kakšno politiko zasledujeta Anglija in Francija in na kak način se skušata izkoristiti s sedanjim turškim položajem.

— Pravijo, da nam bodo vzeli Carigrad, zlomili turški narod ter razdelili Turčijo, da ne bo več član družine narodov. Mesto Smirno, v katerem je samo turško prebivalstvo, so že dali Grkom. Francozi so zasedli Cilizijo ter prekoračili gore v smeri proti Marashu. Obožovali so Armenec in zasejali povsod velik razdor.

Jaz pravim, da turški narod ne bo izgubil, dokler še bije kako turško srce dokler bodo verni mohamedanci od Moskve do Šambezijske, od Jave do baltiške obali sklanjali in molitvi svoje glave. Državniki, ki hočejo zlomiti mojo deželo, pozabljajo, da je turški narod vtelešeno narodno hrepenje vsega mohamedanskega sveta. Otomanski narod šteje komaj 25,000,000 ljudi, toda v Carigradu je sultan, vladar vseh vernikov, katerih skupno število znaša nad 300 milijonov.

Ali so pozabili pariški in londonski modrijani na zgodovino? Ali ne vedo, da mohamedanci niso nikdar trpeli v okrilju svojih meja kako politično tuje telo, da je turška armada pod Saladinom pobila križarje? In ta nagon do svobode je še vedno tako živ kot je bil tedaj.

OBJAVA JUGOSLOVANSKEGA ODGOVORA NA ZAVEZNIŠKI ULTIMATUM Z DNE 14. JAN.

ZNAČILNA BRZOJAVKA BIVŠEGA TURŠKEGA VOJNEGA MINISTRA ENVER PASE. — DOLGOTRAJNA VOJNA ZA SVOBODO BI BILA POSLEDICA RAZDELITVE TURČIJE. — POROČILA O MASAKRIRANJU ARMENCEV SO BILA PRETIRANA. POROČA KA' H. VON WIEGAND.

Berlin, Nemčija, 2. marca. — Iz svojega skrivališča mi je pisal Enver paša, bivši turški vojni minister ter pravi v svojem pismu, da se bo ves islamski svet spuntal, če bodo Turki izgubili Carigrad. Pismo, ki je pisano v nemškem jeziku, se glasi:

— Pišem vam vsled tega, ker so začele krožiti novice o miru, katerega nameravajo zavezniki diktirati Turčiji. Meni zaenkrat še ni znano, kakšno politiko zasledujeta Anglija in Francija in na kak način se skušata izkoristiti s sedanjim turškim položajem.

— Pravijo, da nam bodo vzeli Carigrad, zlomili turški narod ter razdelili Turčijo, da ne bo več član družine narodov. Mesto Smirno, v katerem je samo turško prebivalstvo, so že dali Grkom. Francozi so zasedli Cilizijo ter prekoračili gore v smeri proti Marashu. Obožovali so Armenec in zasejali povsod velik razdor.

Jaz pravim, da turški narod ne bo izgubil, dokler še bije kako turško srce dokler bodo verni mohamedanci od Moskve do Šambezijske, od Jave do baltiške obali sklanjali in molitvi svoje glave. Državniki, ki hočejo zlomiti mojo deželo, pozabljajo, da je turški narod vtelešeno narodno hrepenje vsega mohamedanskega sveta. Otomanski narod šteje komaj 25,000,000 ljudi, toda v Carigradu je sultan, vladar vseh vernikov, katerih skupno število znaša nad 300 milijonov.

Ali so pozabili pariški in londonski modrijani na zgodovino? Ali ne vedo, da mohamedanci niso nikdar trpeli v okrilju svojih meja kako politično tuje telo, da je turška armada pod Saladinom pobila križarje? In ta nagon do svobode je še vedno tako živ kot je bil tedaj.

Vaš veliki glavdar dežele, predsednik Wilson, je naznanil narodom ideal samoodločevanja. In mi Turki nočemo ničesar več. Mi se nismo vdeležili vojne vsled imperijalističnih ciljev, mi smo se hoteli rešiti zaničevanega jarna kapitulacije. Hoteli smo biti gospodarji v svoji lastni hiši. Če nam jemljete to pravico, ne bo niti v islamskem svetu miru.

Že desetletja in desetletja sega angleška roka po raznih kontinentih. Anglija je ravno na tak način izrabljala takozvane armenške masakre v svoje propagandne svrhe kot je izrabljala nemške grozovitosti v Belgiji. V tolažilo nam je, da je začel svet dvomiti o resničnosti teh masakrov.

Ne bom rekel, da so Turki nedolžna jagnjeta, vem pa, da niso zakrivil toliko kot jih dolže. ... Carigrad, Mala Azija in Dardanele pripadajo Turčiji. Tam stoji kot ščit vsega mohamedanskega sveta.

Če bo krišna prostost in neodvisnost sultanova, bo zagorel ves svet v novih plamenih. Proti Angliji in drugim imperijalističnim državam se bo dvignil ves islamski svet.

PALMER KOT KANDIDAT

Washington, D. C., 2. marca. — Generalni pravdnik Palmer se je proučeval demokratičnim kandidatom za predsedniško mesto ter vodi seznam demokratičnih aspirantov za nominacijo, ker je prišel odkrito na dan s svojo izjavo.

Izjava Palmer-ja bo imela najbrž za posledico, da bodo prišli tudi ostali demokratični kandidati na dan s svojimi izjavami. Čeprav se republikanska kampanja vraši že dolgo časa, je Palmer vendar prvi kandidat, ki se je izjavil.

Drugi demokratični kandidati, katere se je omenjalo kot možno izbira, so McAdoo, William Bryan, večni kandidat, governor Cox iz Ohija, James Gerard, prejšnji poslanik v Nemčiji, Herbert Hoover, governor Edwards iz New Jersey, senator Owen iz Okle, ter Champ Clark iz Misouri-ja.

NOVA ZVEZA ZA IZPLAČEVANJA DENARJA

Naše denarne pošiljave raspoložljive in izplačuje se sedaj po celi Jugoslaviji "Kraljevi poštni čekovni urad" v Ljubljani; to je tak državni zavod, kakor je bila C. K. poštna hranilnica na Dunaju, katerega je mnogo let pred svetovno vojno izplačevala naše denarne pošiljave širom avstro-ogrske monarhije.

Jamčimo za vsake denarno pošiljatev, toda sa kake mogoče samude v izplačila, ki bi se povzročile po drugih, brez naše krivde, pa ne moremo prevzeti nikake obveznosti.

100 kron \$1.20
500 kron .... \$ 5.00
200 kron \$2.25
1,000 kron .... \$ 9.50
300 kron \$3.00
5,000 kron \$47.50
400 kron \$4.00
10,000 kron \$95.00

Osnovne cene so veljavne do dne, ko se nadomestijo s drugimi. Denar nam pošliti je najbolje po Domestic Postal Money Order ali pa po New York Bank Draft.

KVETKA FRANK SAKNER

GLAS NARODA

Publication information for 'GLAS NARODA', including address, subscription rates, and contact details for the publishing company.

Amerikanski jurist o jadranskem vprašanju

Med mnogostevnih publikacij, ki so glede našega spora z Italijo izšle ali od naše ali od italjske ali od druge strani, je gotovo ena najbolj originalnih pred kratkim obelodanjena brošura "Italy and the Yugoslavs, a Question of International Law" by C. A. Hereshoff Barlett, Of the New York and United States Federal Bar, Paris, 1919.

Opozarjamo na ta spis, ne le ker se kaže spisalatelj dobro informiran in o zgodovinskih, ekonomskih in narodnostnih razmerah, temveč ker premotriivo odlični amerikanski pravnik celo vprašanje iz strogo mednarodno-justističnega stališča. Najprvo ugotavlja priznana mednarodno pravno pravilo, da mora vsaka država, ki si hoče osvojiti nov teritorij, opravičiti svojo zahtevo z enim sledečih pravnih naslovov: a) z efektivno posestjo, ako bi že kdo trdil, da je posest zadovoljiv pravni naslov; b) z nasledstvom v kak pravni naslov; c) s cesarj ali prenosom; d) samoodločbo ali s pravico ljudstva, izvoliti si suvereniteto, pod katero hoče živeti.

Na 1. dokazuje, da: a) Italija ni in ni bila v efektivni posesti spornih ozemelj. Italija je prišla v posest tega teritorija le v svoji lastnosti kot ena izmed mnogih med vojsko aliiranih držav, nikakor pa ne kot poseben belligerent. Kar se pa toče okupacije Reke, ki je bila zasadena po srbskih četa preden je priplulo italjansko brodovje, "si je težko zamisliti bolj predrzne, neopravičljivega postopanja v kršenju slehernega principa internacionalnega prava".

b) Italija ne more trjati spornega ozemlja na podlagi nasledstva v kak pravni naslov; v tem oziru ni ne dedič, ne naslednik kak druge države.

c) Italija ne more zahtevati spornega ozemlja vsled kake pravne priznane cesarje ali prenosa. Italija se sklanja na pravni naslov izvirajoč iz londonskega pakta (26. apr. 1915.). Toda ta pogodba ni bila sklenjena z znanjem in s privolitvijo ljudstva v spornem teritoriju. Ta pogodba je bila "konspiracijska, po kateri so hoteli evropske velesile razpolagati z brutalno silo o posesti in bodoči politični usodi drugega naroda"; bila je "akt, s katerim se je zati glas prebivalstva zelo obsežnega teritorija ter so se zadušile njegove reklamacije, zahteve, želje, potrebe in aspiracije. Udeležniki pakta so se sramovali svoje prikrite kombinacije. Ker ne bi mogla prenašati luči dneva, je bila oprezno skrita pred pogledom in sodbo javnosti in 4 leta so minula, ne da bi bila spregovorjena ena beseda o pregrešeni tajni kraji, kakaj ni to kraja, če vzameš siloma od drugega, kar ni tvoje in daš to naprej?"

Srbija ni stopila v vojno vsled kake pogodbe, ni stavila pogojev za svoj bodoči blagobit ali za svoje teritorijalno, politično ali ekonomično razširjenje; ni zahtevala nič drugega, kakor svobodo, katero je branila in za katero se je borila; ni se dala voditi po kakem umazanem motivu. Svobodo, neodvisno in nevezano po kakih pogodbah obveznosti se je borila z junaštvo, mu ni primere, skupno s svojimi zavezniki.

Italija ni bila v početku vojne ne prijatelj ne sovražnik entente, tudi navstralna ni bila vsled svoje neodločnosti. Ona ni bila navdahnjena od nobenega plemenitega načela pravičnosti. Hladno je preračunavala. Uvidele je, na kateri strani bo zmaga, postavila se je na to stran, zahtevala pa za to plačilo. Kupčija se je sklenila pisмено. To je londonski pakt.

S komane vojno je stopila na dan nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki ni bila izdana na kak prikriti, ampak na opevatočno javno proglašeni podlagi. Srbi, Hrvati in Slovenci niso zahtevali za svoje novo državo ničesar, kar je pripadalo kakemu drugemu narodu in ki ni šlo za njih; zahtevali so samo ta teritorij, ki je v kompaktnih masah obljuden po Srbih, Hrvatih in Slovenceh; zahtevali so, da bodi Jadransko morje svobodno in obljubili so, da bodo luke, ki jih pridobijo na severnem Jadranskem morju svobodna trgovaška pristanišča.

Akoravno je bila Londonska pogodba tako sklenjena, je vendar jugoslovanski odbor zaslutil atentat, naperjen proti svojem narodu, in je takoj proti določbam tega pakta energično protestiral. Vsled tega pada vsak dvom o tem, da je pak čim sovraštva proti željam oin praviciam jugoslovanskega naroda. Kar se tiče mej, ki jih zariše londonski pakt, pravi Barlett, da ni bila nikoli kaka meja na vrhuncu zarisana z večje zvižajo; s to mejo bi bila Jugoslavija popolnoma zadušena, oropana svobodne pomorske trgovine in ribarstva. Cestni ropar, ki poda kakemu drugemu uro, ki si jo je s silo osvojil, prenese ravno toliko pravice na podarjenega, kakor jo je ententa prenesla s tem, da je teritorij drugega naroda milostno podarila Italiji. Tako neopravičena umešanje v neodvisnost jugoslovanske države da se podpreti samo s teorijo, da bodi brutalna sila višja nega načela internacionalnega prava in pravičnosti. Londonski pakt je bil zasnovan v popolnoma drugem svetu, ki so ga nadaljnja tri vojna leta dobesedno razstrelila v kosčke, tako da se za more le najbolj slepi vseh slepecev varati z vero, da se da ta pogodba še izvršiti v sedanjih razmerah.

d) Italija pa tudi po principu samoodločbe narodov nima nobene pravice do spornega teritorija. Jugoslavija je z nevtrino potrpežljivostjo in dobrodušnostjo čakala na kako akcijo najvišjega sveta mirovne konference, po kateri bi mogel njen lastni narod izraziti svojo samoodločbo, da li hoče optirati za državo Srbov, Hrvatov in Slovencev in ohraniti integriteto te države, ali da se hoče podvreči temu narodu priznana pravica samoodločbe, pomeni rop tega, kar je postala sveta pravica, pomeni kršenje internacionalnega prava.

Italija potemtakem ni v stanju opravičevati z nobenim principom internacionalnega prava polšačenje jugoslovanskega teritorija; in ako nadaljuje pregrešiti se na zemlji Jugoslovancev, polšačati se njihove posesti in ogrožati njih življenje, potem imajo Ju-

goslovani pravico izgnati hudodeleca s silo in upravičeni bodo pozvali zedinjene države Amerike in aliirance na pomoč, ker so le ti zastavili svojo čast, da se ne dogaja tak napad na njih lastnino in pravico.

Ako bi bili Jugoslovani primorani živeti pod drugo vlado kakor ono, ki so si jo sami izbrali, potem ni več časti med državami kakor med posamezniki in internacionalno pravo postane le krinka, ki skriva grimase dvornega noreca na dvorih velesil, kadar igra očemljen s kopo in z zvončki vloga noreca, v trajno sramoto svojega kralja ali mojstra.

Barlett kopča svojo razpravo s pripombo, da gre v tem slučaju za veliko več kakor za kaka rabla čustva, gre za fundamentalne principe prava pred civiliziranimi narodi; kliče v spomin krasne besede velikega Amerikanca Lincoln: "Ni moja dolžnost, da zmagam, toda moja dolžnost je, da sem pravičen. Ni moja dolžnost, da uspevam, dolžnost mi je, da živim po svojem spoznanju. Stati moram na strani onega, ki ima prav, tako dolgo, dokler je pravica na njegovi strani, in zapustiti ga, ako bi krenul na krivično pot". Naposled citira besede angleškega ministrskega predsednika Lloyd Georgea, ki jih je leta spregovoril 14. dec. 1917, ker bi te besede, u-tenjane veljati tudi za naše vprašanje: "Čestokrat so se pojavile v svetovni zgodovini zločinske države. Sedaj imamo opraviti z eno tako. In vedno bodo hudodelske države, dokler ne postane plačilo za mednarodne zločine preveč nesigurno, da bi se zločin obnesel, in dokler ni kazen za tak zločin pregotova da bi bil isti še privlačen".

Dopisi

Chisholm, Minn.

Te dni so pokopali tukaj rojaka Mat. Trojeta. Doma je bil iz Rožnega Dola pri Semiču na Dolenjskem. Star je bil kakih 65 let in je bil že nad 25 let ameriški državljan. Umrl je za pljučnico.

Jurja A. Miheliča iz Eveletha toži Barbara Matekovič za dvajset tisoč dolarjev odškodnine, češ, da ji je obljubil zakon, pa je sedaj noče vzeti. V čegav prid bo izpadla obravnava, se zaenkrat še ne more reči.

Pozdravi! Poročevalce. New York, N. Y. Tamburaški klub "Slovenka".

priredi na belo nedeljo po Veliki noči zabavo z zelo zanimivim vsporedom. Vpizorila se bo tudi igra "Prisiljen stan je zaničevan". Natančni program bo pozneje objavljen.

Ker se je klub vdeleževal vseh jugoslovanskih prireditvev in zabav ter pri tem mnogo žrtvoval v naši naselbini, se upa, da bodo vsa društva vzela to v naznanje ter delovala na to, da bo vdeležba sijajna.

Z bratskim pozdravom za tamburaški klub "Slovenka".

Elizabeta Čagan, tajnica.

Vzгляд varčevanja --- Kitajec

Številne stvari, katerih ljudje narodov ne smatrajo vredne upoševanja, predstavlja za kitajski narod še vedno vredne stvari. Iz majdnost pri uporabi stvari, ki so videti malenkostne vrednosti, je razvidno iz delovanja onih, ki pobirajo po cestah peške breskev. Na trgu je videti otroke in ženske, ki pobirajo ter spravljajo te peške na kupe. V mesecih maj, junij in julij je videti ženske revnejših slojev v skupinah, ko nosijo domov cele košare takih pešk.

Te peške breskev se uporablj na različne načine. Razbite na kose ter posušene na solnen predstavljajo izvrstno kurivo. Zrna, ki imajo dobro tržno vrednost, pa prodajo domačim lekarnarjem; ki delajo iz njih različna zdravila. Iz cele košare peška je mogoče izbrati petnajst ali šestnajst, ki so primerne za graviranje in take peške prodajo ženske po cent komad, vsled česar izpremenje proč vržen material v dober dobiček.

Tekom sezije lahko vidi človek v notranosti južne Kitajske cele kupe takih pešk pri kočah domačinov, kjer se suše v solnen. Potem kose jih očisti in posuši, izberejo mladi dečki največje. Manjše peške se razbije ter porabi kot kurivo potem ko se odstrani jedro. Ponavadi prodajo peške lekarnarjem, a dosti pešk se ohrani tudi doma, jih zmelje ter porabi prašek kot uspešno zdravilo proti kašlju. V številnih majhnih vaseh je ta beli prašek zelo priljubljena, primerna in cenena medicina za ubogo ljudi.

Nadaljnji material, katerega uporabljajo Kitajci v različnih mestih vsake provincie, so lupine ostrig. Po teh lupinah obstaja veliko povpraševanje po celem Kitajskem, kajti iz njih izdelujejo takozvano kitajsko vapno. 133 funtov takih luščin stane od 60 do 80 centov. V številnih mestih, kjer je najti kitajske restavracije, je vedno polno nabiralev, ki pobirajo te luščine. Na glavnih vokalih vsake kitajske ulice je videti vedno košare, katere postavijo oni, ki hočejo dobiti odpadke.

Ko je košara polna, izberejo nabiraleci luščine ostrig ter celo zlomljeno lončeno posodo, kajti vsaka najmanjša stvar ima na Kitajskem svojo tržno vrednost. Razbito posodo razbijejo še na manjše kosčke ter prodajo slednje zidarjem, ki uporabijo črepiče pri zidanju temeljev močnih zidov, potem ko so te črepiče

pomešali s cementom. Številne krasne hiše v številnih obmorskih krajih kot Shanghai, Kanton, Fuchow imajo zidovje, ki so napravljeno iz razbite posode, posočane s cementom. V velikih mestih je na stotine in stotine takih nabiralev, ki preživljajo sebe in svoje družine izključno z nabiranjem takega materiala.

V kolikor je frugalnost ali skromnost Kitajcev prizadeta se na Kitajskem ne izgublja ničesar, kajti celo cestno blato je vredno denarja, če se ga odnese na polje, kjer ga farmerji kupujejo ter izpremenje v gnojilo. Cene za take odpadke so različne in najdražji je pepel iz lesa. Nabiranje pepela preskrblja povprečno kitajsko družino vsaj s čajem, kajti deček, ki nabira pepel, dobi od vrtnarja kateremu dobavlja pepel, gotovo množico čaja.

Kadar je čuti neki posebni krik, ve domači deček, da je prišel kupee pepela. Deček spravi takoj iz kuhinje vse odpadke in ves pepel, katerega je bil spravil za kupee. Trideset funtov takega materiala stane od deset do petnajstih centov.

Tekom zadnjih par let je bilo opaziti v kitajskih mestih veliko povpraševanje po inozemskih listih, magacinih ter raznih publikacijah, katere je bilo mogoče dobiti za tretino prvotne cene. Ta papir so Kitajci brez dvoma uporabljali za izdelovanje podplatov za sandale bornejših razredov kitajskega naroda, ki nosi take sandale v dobrem vremenu.

Če pa vsebujejo taki magacini dobre vojne slike, se jih boljše uporabi kot pa za izdelovanje sandalov. Ljudje so preveč revni, da bi se mogli sami izobraziti in vsled tega je najboljša izobrazba, katero morejo biti deležni ona, katero dobijo potom prečevanja slik v tujezemskih ilustriranih listih.

KEDAJ JE PRIŠLO GESLO "IN GOD WE TRUST" NA AMERIŠKI DENAR.

Geslo: "In God we Trust" se je prvič rabilo na bakrenem novcu po dva centa, ki je bil izdan leta 1866. Ta novce je uvedel James Pollock, ravnatelj novčarne z odobrenjem Salmon P. Chasea, zakladniškega tajnika. Te besede so se pokazale tudi na izdaji iz leta 1896 in sicer na dolarjih in poldolarskih srebrnikih in

Peter Zgaga

Neka sotrudnica Ave Marije mi je pisala dolgo pismo, v katerem me zmerja, zakaj ne pustim njenega posvetnega patrona pri miru. Ženske je precej klepetavo in pove vsako stvar desetkrat mesto enkrat. Pa naj me še tako drega in zbada, na njen list se ne bom naročil. Samo enkrat sem prečital njeno pesnico, pa mi je še sedaj hudo v želodu.

Neki dragi rojak se je ženil in ženil. Toda ratati mu ni hotelo, ne in ne. Zadnjič mu je pa vseeno pri piki sfašilo. Pri piki pravim. Pri piki, seveda, kako da ne.

— No, kako je? — sem ga vprašal.

— Kako če biti, vraga?

— Kdaj bo poroka?

— Več, stvar je jako kočljiva: Njen oče mi je dal besedo, da je vse olrajt, mati mi je dala žegen, nevesta pa korbico....

Med nami je precej ljudi, ki imajo tako malo zmisla za pozicijo, da celo sami skladajo pemi.

Če ima človek smolo, jo ima tudi v sreči.

Najlažje stališče ima oni, ki hoče osmešiti človeka. Ničesar drugega mu ni treba kot povedati resnico o njem.

Če je bil tvoj svet slab, slišiš očitanje. Če je bil tvoj svet dober, ne slišiš ničesar.

Zakaj si tako vesel, prijatelj? — I, no, pri zobozdravniku sem bil.

— Ali je bilo tako prijetno prijem? — Ne, doma ga ni bilo.

Izgovor je vrvice, s katero davimo vest, da ne more kričati.

Razum spada že od nekudaj v prvi razred.

Škoda, da so po republikah vsi razredi odpravljani.

Ko se glede jadranskega vprašanja niso mogli veliki zediniti, se prepustili rešitev malim.

Notranji tajnik Lane je imel svoj poslovilni govor.

— Moško in odkritosrčno govori pri slovesu.

In gorvil je resnice. Grenke in neprijetne resnice, toda bile so resnice.

Kongresnik Roberts je rekel: Prešli so časi, ko je bila ženska sužnja možkega.

— O kdaj — častivredni član ameriškega kongresa — bo napočil čas, ko ne bodo možki več sužnji žensk?

— Reku, Jugoslavija, Primorska, Gdansk, Alzacija, Šantung — to je register grehov onih mož, ki so v Parizu diktirali mir.

Neki profesor je izračunal, da je Rusija izgubila izza leta 1914 nad petintrideset milijonov prebivalcev.

Ko bodo zavezniki to slišali, ne bodo sklepali z Rusijo nobenega miru. Še nekoliko let bodo počakali, da bo ruski narod užival večni mir in pokoj.

Listnica.

A. F., Cleveland, O. — Ne, Prešeren ni bil general in ni imel nikakih divizij. Tisto, kar vi mislite, so "Poezije".

Da, razen značnih ladij imamo tudi take, ki vozijo po vodi. Uganili ste. Te zadnje imenovane so starejše kot pa zračne.

na niklju po pet centov mesto dolgo časa obstajajočega gesla "E pluribus unum".

V izdaji leta 1873 se je obdržalo obe gesli in "In God We Trust" se je prikazal na nasprotni strani. Lincolnovi centi in srebrni pol-dolarji, ki so sedaj v prometu, nosijo obe gesli.

Advertisement for 'Katol. Jednota' (Catholic Unity) with logo and address: 'Glavni urad v ELY, MINN.'.

Advertisement for 'GLAVNI BRANIKI' (Main Guardians) listing names and addresses of various members.

Text describing the activities and goals of the 'Katol. Jednota' organization, mentioning their work in education and social support.

Sveži zrak je potreben za dobro zdravje

Dosi so zdravniki že zdavnaj se vdružuje tako razmerje je dopoznali velikansko vrednost svežega zraka za čuvanje zdravja, se vendarle velika večina ljudi še zaveda neizmerne važnosti svežega zraka. Kako redko je najti zrak v pisarnah ali delavnicah tako svežega kakor bi moral biti. To velja celo v onih slučajih, ko niso prostori prenapolnjeni čez normalno število ljudi.

Najbolj očividni dokaz škodljivosti nezadostne svežega zraka imamo, kadar se velike skupine ljudi zberejo v slabo prezračeni dvorani. Vsakdo je že to poskusil in ni treba da dalje spregovorimo o tem. Slabe posledice nesvežega zraka so manj očividne pri ljudeh, ki delajo dan na dan v slabo ventiliranem prostoru, ali te zle posledice se pojavljajo ravno tako gotovo.

Ne dihanje slabega zraka: Poslednje preskušnje so dokazale, da so posledice, pripisane "slabemu zraku", v veliki meri spojene z napačno temperaturo in vlažnostjo, kakor tudi z pomanjkljivim gibanjem zraka. Strokovnjaki se strinjajo v tem, da temperatura delavnic običajno ne bi smela presegati 65 stopinj Fahrenheit in da vlažnost ne bi smela biti čez petdeset od sto nasičenosti (tj. j. maksimum vlage). Da

RAZMERE V ITALIJI SO BOLJŠE.

Washington, D. C., 2. marca. — Finančne in ekonomske razmere v Italiji se hitro izboljšujejo, — soglasno s poročili, ki so prišla na tujkajnsko italijansko poslanštvo. Najnovejšje posojilo se je obneslo preko vsakega pričakovanja glede števila subskripcij in razmerje med uvozom ter izvozom je padlo na približno enako število. Opaziti je tudi veliko pospešenje industrialne delavnosti. Depoziti v bančnih hišah kažejo povečanje od 625,000,000 lir leta 1918 na preko tisoč milijonov in pol lir tekomo preteklega leta.

Advertisement for 'ALI STE BOLNI?' (Are you sick?) featuring a portrait of Prof. Dr. H. G. Baer, Specialist, and his address at 311 Smithfield Street, Pittsburgh, Pa.

Large advertisement for 'SEVERA'S ESORKA' tonic, describing its benefits for health and vitality, and listing the manufacturer: W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa.

